

8. Плаксюк , О., Пономаренко , І., Кудіна , А. і Ліщенко , А. (2026). Організація обліку зовнішньоекономічних операцій з використанням криптовалюти для забезпечення стійкості підприємств малого та середнього бізнесу. *Економіка і організація управління*. 250-263. <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2026.1.20>

Плаксюк О. О.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Таврійський державний агротехнологічний університет

імені Дмитра Моторного,

м. Запоріжжя, Україна

Prof. Alena Pauliková, PhD

Slovak University of Technology in Bratislava

Slovak republic

УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕРЕРВНІСТЮ БІЗНЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Сучасні умови господарювання характеризуються високим рівнем невизначеності та впливом численних зовнішніх і внутрішніх ризиків. Пандемії, військові конфлікти, кіберзагрози, перебої в енергопостачанні, природні катастрофи та економічні кризи створюють суттєві виклики для стабільного функціонування підприємств. У таких умовах особливого значення набуває антикризове управління, яке спрямоване на забезпечення стійкості бізнес-процесів, мінімізацію втрат та підтримання конкурентоспроможності суб'єктів господарювання [1].

Антикризове управління є складовою загальної системи менеджменту підприємства та передбачає комплекс заходів щодо своєчасного виявлення кризових явищ, оцінки їхнього впливу на діяльність підприємства та розробки ефективних механізмів реагування. Його важливим напрямом виступає управління безперервністю бізнесу (Business Continuity Management, BCM), яке забезпечує

здатність організації підтримувати критично важливі функції навіть за умов надзвичайних ситуацій [2].

Міжнародним нормативним підґрунтям для побудови системи управління безперервністю бізнесу є стандарт ISO 22301:2019, розроблений Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO). Стандарт визначає вимоги до створення, впровадження та вдосконалення системи управління безперервністю бізнесу, орієнтованої на запобігання кризовим ситуаціям, оперативне реагування на інциденти та швидке відновлення діяльності підприємства [3]. На відміну від традиційного ризик-менеджменту, який зосереджується переважно на виявленні та оцінці ризиків, управління безперервністю бізнесу має комплексний характер і спрямоване на забезпечення життєздатності організації навіть у разі настання критичних подій [4; 7].

Основними елементами системи безперервності бізнесу є оцінка ризиків і впливу на бізнес, планування безперервності діяльності, а також регулярне тестування та вдосконалення розроблених планів. Аналіз ризиків дозволяє визначити потенційні загрози та найбільш вразливі бізнес-процеси. Планування безперервності передбачає формування механізмів підтримання діяльності підприємства в кризових умовах, включаючи резервування ресурсів, забезпечення альтернативних каналів комунікації та розроблення процедур відновлення. Своєю чергою, регулярне тестування сприяє підвищенню ефективності антикризових заходів та адаптації системи до нових викликів [4].

Важливим джерелом інформації щодо сучасних ризиків є міжнародне дослідження Allianz Risk Barometer, яке щорічно визначає ключові загрози для бізнесу. Результати останніх досліджень свідчать, що найбільшу небезпеку для підприємств становлять кіберризики, переривання бізнес-процесів, макроекономічна нестабільність, зміни регуляторного середовища та геополітичні конфлікти [5; 7]. Зростання масштабів цифровізації економіки посилює актуальність питань кібербезпеки, оскільки інформаційні системи стали критично важливим елементом діяльності більшості підприємств.

Одним із ефективних інструментів антикризового управління є використання стратегічних моделей розвитку бізнесу. Зокрема, матриця Ансоффа дозволяє підприємствам обирати напрями адаптації до кризових умов залежно від наявних ресурсів та ринкової ситуації. Стратегія проникнення на ринок передбачає посилення конкурентних позицій через оптимізацію бізнес-процесів і підвищення ефективності маркетингової діяльності. Стратегія розвитку ринку орієнтована на освоєння нових географічних або демографічних сегментів. Стратегія розвитку продукту передбачає створення нових або вдосконалених товарів і послуг, а стратегія диверсифікації дозволяє зменшити залежність від окремих напрямів діяльності та забезпечити додаткові джерела доходів [6; 7].

Практика провідних міжнародних компаній підтверджує ефективність використання стратегічних інструментів антикризового управління. Так, компанія Zara забезпечила конкурентні переваги завдяки контролю над виробничими процесами та швидкому реагуванню на зміни ринкового попиту. ІКЕА успішно реалізує стратегію розвитку ринку через адаптацію продукції до особливостей різних країн. Компанія Apple підтримує ринкове лідерство шляхом постійного оновлення продуктового портфеля, а Samsung демонструє переваги диверсифікації завдяки розвитку діяльності у різних галузях економіки [6; 7].

Таким чином, управління безперервністю бізнесу є важливим складником сучасного антикризового менеджменту та забезпечує підвищення стійкості підприємств до зовнішніх і внутрішніх загроз. Впровадження принципів ISO 22301, систематичне управління ризиками та використання стратегічних інструментів розвитку створюють передумови для збереження конкурентоспроможності підприємств, ефективного реагування на кризові ситуації та забезпечення довгострокового сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 504 с.
2. International Organization for Standardization. Security and resilience – Business continuity management systems – Requirements : ISO 22301:2019. Geneva : ISO, 2019.

3. International Organization for Standardization. Security and resilience – Business continuity management systems – Guidance : ISO 22313:2020. Geneva : ISO, 2020. 4. International Organization for Standardization. Risk management – Guidelines : ISO 31000:2018. Geneva : ISO, 2018.

5. Allianz Risk Barometer 2025.

6. Ansoff H. I. Corporate Strategy. New York : McGraw-Hill, 1965. 241 p.

7. Плаксюк, О., Якушев, О., Близький А. Впровадження практик світового досвіду антикризового управління підприємствами. *Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання: зб. наук. праць / НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ. 2024. 428 с. ISSN 2221-1187. URL: <https://www.chumachenko-readings.org/en/2024-21-2/https://doi.org/10.37405/2221-1187.2024.268-280> (дата звернення 14.06.2026).*

Руда О. Л.

к.е.н., доцент

Вінницький національний аграрний університет

м. Вінниця, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВИХ ПРОГРАМ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЗРОСТАННЯ РИЗИКІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується масштабними процесами цифрової трансформації, які охоплюють усі сфери суспільного життя та господарської діяльності. Впровадження цифрових технологій сприяє підвищенню ефективності бізнес-процесів, розширенню доступу до фінансових послуг та формуванню нових моделей взаємодії між економічними агентами. Водночас цифровізація створює нові виклики для суб'єктів господарювання, пов'язані зі зростанням рівня невизначеності та появою нових ризиків, зокрема кіберризиків,